

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทยในระยะที่ผ่านมา ส่งผลให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการก่อตั้ง โรงงาน อุตสาหกรรมเกิดขึ้นมากมายแทบทุกจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคต่าง ๆ การก่อสร้างอาศัยแรงงานจากภาคชนบทที่มีราคาถูก จึงเป็นผลทำให้ประชาชนในภาค การเกษตร ในท้องถิ่นชนบท อพยพเข้าไปทำงานในตัวเมืองมากขึ้น ส่งผลให้เกิดแหล่งสลัมในเขตเมืองขึ้น อย่างมาก แรงงานที่เคยประกอบอาชีพด้านเกษตร ที่มีอยู่เดิมก็เปลี่ยนไปขายแรงงาน ในภาค อุตสาหกรรม ส่งผลให้ครอบครัวเกิดการแตกแยก ทำให้พ่อ แม่ ลูก ต้องแยกกันอยู่ ทิ้งให้พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ที่แก่เฒ่าต้องอยู่ตามลำพัง (กองสวัสดิการสงเคราะห์, 2544 : 33-36) มีส่วนน้อย ที่ได้รับการเลี้ยงดูจากบุตรหลานอย่างใกล้ชิด นอกนั้นต้องอยู่กับตามลำพัง ไม่สามารถหาเลี้ยง ตนเอง และได้กลายเป็นภาระของสังคมที่ต้องให้การสงเคราะห์ เพื่อให้ ผู้ด้อยโอกาสเหล่านั้น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ เป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศที่สำคัญคือการมุ่งพัฒนา สภาพแวดล้อมของสังคมให้มั่นคง และเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพชีวิตของคน รวมทั้งให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ประเทศมากยิ่งขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพมั่นคง และสมดุล เสริมสร้างโอกาส การพัฒนาศักยภาพของคนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา และได้รับผลจากการพัฒนาที่เป็นธรรม และปรับระบบบริหารจัดการเปิดโอกาสให้องค์กรพัฒนา ภาคเอกชน ชุมชน ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศมากขึ้น (แผน พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9, 2545 : 3 - 5) และการพัฒนางานด้านสวัสดิการ สังคมและสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ให้ประชาชนทุกคนได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ ได้ มาตรฐานอย่างทั่วถึงเสมอภาคและเป็นธรรม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรี คุณธรรม ความโปร่งใส ภูมิปัญญาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมการบูรณาการทางสังคมและการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ ยังได้ กำหนดเป้าหมายที่จะขยายระบบความมั่นคงทางสังคมให้ได้มาตรฐานและครอบคลุมประชาชน

ให้มากขึ้น และให้มีหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม องค์กรธุรกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันทางสังคมตลอดจนบุคลากร และอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในงานด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งมีเครือข่ายการประสานงานด้านสวัสดิการสังคมอย่างมีระบบ และได้กำหนดยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม โดยส่งเสริมบทบาทขององค์กร ภาคประชาสังคม องค์กรเอกชน อาสาสมัคร องค์กรประชาชน และองค์กรธุรกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันทางสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์มากขึ้น (กรมประชาสงเคราะห์, 2545 : 1-3)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนางานด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ทั้ง 2 แผน จะพบว่า ได้เปิดโอกาสให้องค์กรภาคเอกชน ธุรกิจ มูลนิธิสมาคม องค์กรส่วนปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาสเป็นอย่างมาก มีการสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงานหลายรูปแบบด้วยกัน เป็นต้นว่าให้การสนับสนุนด้านวิชาการ เงินอุดหนุนในการดำเนินงานการยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับสังคมได้รับทราบ การใช้มาตรการทางภาษี ให้การช่วยเหลือ ภาคเอกชนที่จัดการให้สวัสดิการสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม โดยแผนพัฒนางานด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ในแผนมีขอบเขตของงานการจัดสวัสดิการสังคม 7 ด้าน ประกอบด้วย การมีสุขภาพอนามัยที่ดี การมีการศึกษาที่ดี การมีที่อยู่อาศัย การมีงานทำ การมีรายได้และมีสวัสดิการแรงงาน การมีความมั่นคงทางรายได้ นันทนาการและการบริการสังคมทั่วไป (กรมประชาสงเคราะห์, 2543 : 18-20) นอกจากนั้นยังมีการอำนวยความสะดวก ในการจัดตั้งองค์การดำเนินงานให้กับภาคเอกชนเป็นอย่างดี ถึงแม้ภาครัฐจะให้การสนับสนุน และให้การส่งเสริมในการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาสเป็นอย่างดี ก็ยังพบว่า ภาคเอกชนยังเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาสในปริมาณที่ค่อนข้างน้อย ไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย

เทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีจำนวนของผู้ด้อยโอกาสทางสังคมเป็นจำนวนมาก ภาครัฐได้ดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมตามมาตรการของภาครัฐ แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดในการดำเนินงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับด้านงบประมาณในการให้สวัสดิการ บุคลากรระดับปฏิบัติที่มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับปริมาณงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม ดังนั้นจึงทำให้การจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาสดำเนินงานได้ไม่เต็มที่ และไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย จากรายงานการจัดสวัสดิการสังคม

ของเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ปีงบประมาณ 2547 (รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2547: 2-7) พบว่า ยังไม่สามารถจัดสวัสดิการสังคม ได้ครอบคลุมและทั่วถึง และยังมีปัญหาในการดำเนินงานหลายด้าน และเนื่องจากผู้วิจัยมีหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมของจังหวัดพิจิตร จึงสนใจที่จะศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมของในเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามนโยบายของรัฐที่เน้นการกระจายงานและงบประมาณให้องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการเอง และเพื่อ เป็นแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานจัดสวัสดิการสังคมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อสร้างยุทธศาสตร์การจัดสวัสดิการสังคม ของเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้

1. ศึกษาปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร 7 ด้าน ได้แก่
 - 1.1 การมีสุขภาพอนามัยที่ดี
 - 1.2 การมีการศึกษาที่ดี
 - 1.3 การมีที่อยู่อาศัย
 - 1.4 การมีงานทำ การมีรายได้และมีสวัสดิการแรงงาน
 - 1.5 การมีความมั่นคงทางรายได้
 - 1.6 นันทนาการ
 - 1.7 การบริการสังคมทั่วไป
2. สร้างยุทธศาสตร์การจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงที่ 1

ประชากร ได้แก่

ประชาชนผู้ได้รับการจัดสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง

อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร จำนวน 8,458 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตาราง

เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie And Morgan) ดำเนินการสุ่ม ตัวอย่างแบบง่าย (บุญชม ศรีสะอาด. 2535: 40)

ประชาชนผู้ได้รับการจัดสวัสดิการสังคมจากเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร จำนวน 368 คน

ช่วงที่ 2 นำปัญหามาทำประชาคมตามเทคนิคการมีส่วนร่วมแบบ A-I-C โดยใช้

ประชาชน 40 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาล 7 ด้าน
2. ยุทธศาสตร์การจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ยุทธศาสตร์ หมายถึง แผนการ แนวทาง และกลวิธีที่จะทำให้งานเกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง การให้ความช่วยเหลือใน 7 ด้าน คือ

1. การมีสุขภาพอนามัยที่ดี
2. การมีการศึกษาที่ดี
3. การมีที่อยู่อาศัย
4. การมีงานทำ การมีรายได้และมีสวัสดิการแรงงาน
5. การมีความมั่นคงทางรายได้
6. นันทนาการ
7. การบริการสังคมทั่วไป

ยุทธศาสตร์การจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง แผนการ แนวทาง และกลวิธีที่จะทำ
ให้การจัดสวัสดิการสังคม ของเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์
ที่กำหนดไว้

เทศบาล หมายถึง เทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบปัญหาในการจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอ
โพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ซึ่งสามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาเทศบาล
2. ได้ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบล
โพธิ์ประทับช้าง อำเภอ โพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร